

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

**ЗВ'ЯЗОК ТРИВОЖНОСТІ ТА СПОЖИВАННЯ СТУДЕНТАМИ
ІНФОРМАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ У
СУЧАСНИХ ЗМІ**

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»

з напрямку «Психологія»

Студентки 4 курсу 2 групи
(спеціальність 053 «Психологія»)

Осадчої Наталії Романівни

Науковий керівник:

кандидат психологічних наук,

Паньковець Віталій Леонідович

Допустити до захисту в ДЕК

кафедра соціальної психології

Протокол № _____ від _____

завідувач кафедри:

доктор психологічних наук, професор

Коваленко Алла Борисівна

(підпис)

Київ – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ТА СПОЖИВАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНФОРМАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ У СУЧАСНИХ ЗМІ	7
1.1 Особливості споживання інформації з сучасних ЗМІ	7
1.2 Особливості споживання інформації під час зміни військово-політичної ситуації. Роль медіа під час війни	10
1.3 Роль тривожності при споживанні інформації військово-політичного характеру	16
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ І МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ	22
2.1 Програма емпіричного дослідження	22
2.2 Теоретична база дослідження	27
Висновки до розділу 2	29
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ТА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ В СУЧАСНИХ ЗМІ.....	31
3.1 Описові статистики	31
3.2 Споживання новин військово-політичного характеру у зв'язку з рівнем тривожності: результати дослідження	32
3.2 Споживання новин військово-політичного характеру у зв'язку з місцем проживання: результати дослідження	39
Висновки до розділу 3	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність роботи аргументується обумовленням пріоритету масового виду соціальної комунікації процесами розвитку сфери технології, політики, економіки та культури. ЗМІ – основне джерело масової інформації для переважної більшості населення, а також об’єкт постійної уваги людей під час війни на території країни.

Німецький філософ Шпенглер ще на початку ХХ століття передбачав небувале зростання ролі інформації у житті суспільства. У роботі «Сутінки Європи» він писав: «У найближчому майбутньому три чи чотири світові газети спрямовуватимуть думки провінційних газет і за їх допомогою — «волю народу». В наш час навіть виникнення таких понять як «інформаційна війна», «медіа-агресія», «інформаційна безпека» свідчить не тільки про тісний зв'язок мас-медіа з конфліктними ситуаціями, а й про те, що в збройних конфліктах сучасності боротьба на інформаційному полі не менш важлива, ніж безпосередньо військові дії.

На думку американської дослідниці К. Козман, аналізуючи зміст та підсумки воєн та збройних конфліктів останніх років, можна зробити висновок про те, що ЗМІ довели здатність організувати висвітлення бойових дій та подій, що відбуваються навколо цього, в режимі реального часу, без будь-якої цензури, з доведенням інформації практично до кожного жителя планети, а також можливість маніпуляції громадською думкою та діяльністю осіб, які приймають рішення.

Актуальність проблеми впливу ЗМІ на громадську думку пов'язана зі змінами, що відбулися протягом останніх десятиліть: досягнення в галузі інформаційних технологій та комунікаційних процесів якісно перетворили сучасне постіндустріальне суспільство. Нові засоби доставки інформації визначили революцію у спілкуванні людей. В результаті цих процесів потоки повідомлень створили особливу інформаційну сферу, яка перетворилася на самостійну галузь соціальної життєдіяльності зі своїми нормами,

відносинами та зв'язками, що мають суттєвий вплив формування суспільної думки.

На нашу думку, дослідження особливостей впливу тривожності особистості на споживання інформації політичного характеру, є важливим для розуміння специфіки впливу ЗМІ на поведінку та стан людини, особливо під час надзвичайних та кризових ситуацій, до яких безпосередньо стосується і війна на території країни.

Об'єктом кваліфікаційного дослідження є споживання студентами інформації військово-політичного характеру у сучасних ЗМІ (telegram-канали).

Предметом кваліфікаційного дослідження є зв'язок тривожності та особливостей споживання студентами інформації військово-політичного характеру у сучасних ЗМІ (telegram-канали).

Мета кваліфікаційного дослідження: пошук зв'язку між тривожністю та споживанням студентами інформації військово-політичного характеру у сучасних ЗМІ (telegram-канали).

Гіпотеза кваліфікаційного дослідження: кількість часу, витрачена студентами на перегляд новин військового політичного характеру у ЗМІ пов'язана з рівнем їх тривожності.

Відповідно до визначеної мети дослідження виокремлено наступні **завдання:**

1. Проаналізувати феномени тривожності та споживання інформації військово-політичного характеру в сучасних ЗМІ (telegram-канали).
2. Підібрати методичний інструментарій та описати організацію емпіричного дослідження.
3. Проаналізувати особливості зв'язку між тривожністю та споживанням інформації військово-політичного характеру у студентів.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають концепція тривожності Ч. Спілбергера, особливості споживання інформації політичного характеру К. Козман та Л. Скотта.

Для розв'язання мети та вирішення поставлених завдань у роботі було застосовано такі **методи дослідження**:

- 1) *теоретичні*: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація наукових даних;
- 2) *емпіричні*: шкала GAD - 7 для оцінки рівня тривожності та виявлення симптомів тривожних розладів, зокрема генералізованого тривожного розладу; авторська анкета для дослідження особливостей споживання студентами інформації військово-політичного характеру;
- 3) *математично-статистичної обробки даних*: первинні описові статистики (медіана, середнє арифметичне значення, стандартне відхилення); кореляційний аналіз (критерій Спірмена для рангових шкал: критерій Крускала-Уолліса, для порівняння декількох змінних між собою.

Сама статистична обробка даних здійснювалася за допомогою програмного забезпечення IBM SPSS Statistics 26.

Емпірична база дослідження. Основою вибірки є студенти Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка, Київського національного лінгвістичного університету, Vrije Universiteit Amsterdam. N = 61. Всі респонденти проходили опитувальник онлайн через військові дії на території України (за допомогою Google Forms). Дослідження було анонімним.

Розмах значень віку: 18 – 30 років, середній вік: 21,4.

Наукова новизна та теоретична значущість роботи полягає в тому, що:

- проаналізовано особливості споживання інформації військово-політичного характеру особами, що змінили місце проживання у зв'язку з початком широкомасштабного вторгнення російських військ на територію України;
- виявлено наявність зв'язку між рівнем тривожності особистості та часом, який витрачається на перегляд новин, що подають інформацію військово-політичного характеру;

- визначено та підібрано методологічний інструментарій, що дозволяє аналізувати особливості споживання інформації військово-політичного характеру в сучасних ЗМІ (telegram-канали) студентами.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх подальшого використання для дослідження особливостей ставлення до різноманітних джерел політичних новин, подальшого дослідження впливу тривожності на споживання людиною новин та аргументації щодо впровадження курсів тайм-менеджменту та інформаційної грамотності, що дозволять людям доцільно розподіляти час, витрачений на отримання інформації зі ЗМІ з максимальною користю.

Структура кваліфікаційного дослідження містить у собі вступ; три розділи (теоретичний, методологічний та емпіричний) із висновками до кожного із них; загальні висновки; список використаної літератури, що налічує 42 найменування (з них 41 іноземною мовою). Основний обсяг дипломної роботи викладено на 48 сторінках. Робота містить 9 таблиць та 2 додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ТА СПОЖИВАННЯ СТУДЕНТАМИ ІНФОРМАЦІЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ У СУЧАСНИХ ЗМІ

1.1 Особливості споживання інформації з сучасних ЗМІ

У вік передових технологій сприйняття інформації (від активної участі в обговоренні до повної апатії) зазнало значних змін. З появою нових девайсів (мобільних телефонів з доступом в інтернет, планшетів, розумних годинників) телебачення, радіо та газети стали відходити на другий план. В результаті змінилось ставлення людини до інформації, її виробництва та споживання. Інформація стала найважливішим ресурсом, володіючи яким можна змінити світ. У сучасному суспільстві обмінюватися інформацією можна як ніколи швидко — будь-які відомості передаються миттєво. При такому стрімкому поширенні даних можливі два основні наслідки.

1. Люди перестають осмислено і критично аналізувати сигнали, що надходять, опиняючись в залежності від інформаційного простору. Інформаційний порядок денний розмивається, і недостовірні повідомлення можуть отримати кращі умови для поширення та споживання, ніж якісні, перевірені дані. Цільова аудиторія стає інертним споживачем інформації.

2. Люди вчаться більш виважено сприймати та аналізувати контент, беруть активну участь у вирішенні озвучених проблем [2].

Розвиток Інтернету як комунікаційне середовище та його трансформація у глобальний простір реалізації для сучасної політики безпосередньо впливають на змістовні та технологічні дії [3]. Технологічні можливості інтернет-комунікації забезпечують потенціал для здійснення процесу політичного управління в мережевому просторі, а також визначають появу нових форматів і моделей політичної онлайн-діяльності. На сьогоднішній день Інтернет виступає як самостійний політичний

комунікаційний простір, що володіє власною специфікою, в якому активно здійснюються проекти у сфері політичного управління.

Загалом феномен комунікаційного простору є одним із ключових об'єктів аналізу у багатьох науках, включаючи філософію, соціологію, політологію, психологію, лінгвістику та багато інших. При цьому на сьогоднішній день існує значна кількість підходів до розуміння феномену комунікаційного простору [1].

Так, у загальному вигляді комунікаційний простір можна визначити як цілісне середовище, у межах якого здійснюється інформаційно-комунікаційна взаємодія між різними соціальними суб'єктами. Комунікаційний простір також можна визначити як особливий різновид інформаційного простору, що відрізняється сукупністю методів, засобів і технік комунікаційної взаємодії, що використовуються в ньому. У соціології поширений підхід, відповідно до якого комунікаційний простір є особливою формою соціальної реальності [5].

Інтернет дедалі активніше стає політичним інструментом. Він все частіше використовується не тільки як інформаційний майданчик, а як координатор тих чи інших масових дій. З розвитком телекомунікацій, суспільство отримало доступ до величезного масиву інформації, до можливості висловлювати свою думку та робити колективні дії. За той же період соціальні медіа стали невід'ємною частиною громадянського суспільства по всьому світу. Соціальні мережі стають центром обміну думками, актуальною чи фундаментальною інформацією. Все це веде до того, що структура ЗМІ швидко змінюється. Змінюється аудиторія та її розподіл за традиційними та нетрадиційними ЗМІ [12].

В історії людської спільноти настав момент, коли можна без сумніву стверджувати, що Інтернет відіграє важливу роль і в новій політичній динаміці. Інтернет-комунікації, що формуються у віртуальному просторі, впливають на формування громадської думки, стаючи дієвим інструментом активного громадянського суспільства. Все частіше віртуальна мережа

виступає в ролі агента політичної соціалізації, набуваючи статусу найбільшого майданчика для політичних дискусій. Практично будь-який захід, будь-який мітинг висвітлюються в Інтернеті, їх підготовка часто проводиться у соціальних мережах, на форумах та спеціалізованих сайтах [29].

Корінні зміни у формах отримання та розповсюдження політичної інформації, що відбулися через повсюдне впровадження Інтернету, можуть змінити бачення проблематики політики і всього функціонування недержавних учасників політичної системи сучасного суспільства.

Говорячи про мережеві інформаційні ресурси, і в першу чергу про соціальні медіа, необхідно виділити і таку вкрай суттєву їхню цінність, як превалювання генерованих інтернет-користувачами суб'єктивних коментарів, думок, оцінок як самого повідомлення, так і подій, явищ і процесів, що описуються в ньому, над безпосередньо змістовними складовими цих повідомлень у процесі їх сприйняття та оцінки учасниками комунікації. Контент повідомлення стає не таким важливим, як у традиційних медіа. Ставлення до повідомлення, його «забарвлення» дедалі більше залежить перш за все від того, як самі користувачі оцінили новину [32].

Якщо класичні моделі політичної комунікації у своїй більшості не передбачають можливості інтерактивного включення споживачів інформації в комунікаційний процес, а також не розглядають коментарів користувача як значущого фактора, що впливає на формування ставлення інших користувачів до змісту повідомлення, в інтернет-просторі як якісні, так і кількісні характеристики реакції на контент розміщеного повідомлення набувають найважливішого значення, внаслідок чого для ефективного здійснення інформаційно-комунікаційного впливу на суспільну свідомість у Мережі більш значущими стають не самі повідомлення, а відповідні їм коментарі користувача, що багато в чому змінює стратегію і тактику вибудовування мережевих комунікацій у процесі політичного управління [33]

При цьому якщо якісні характеристики коментарів інтернет-користувачів здатні впливати на сприйняття та оцінку інформаційних повідомлень, змінювати їх початковий зміст, то кількісні характеристики коментарів багато в чому визначають суб'єктивну суспільну значущість повідомлення у поданні користувачів, що його читають.

І якщо кількісний рівень коментарів щодо конкретного повідомлення є недостатнім, то таке повідомлення сприймається незначним, так само як і навпаки – значна кількість користувальницьких коментарів здатна сформувати уявлення про повідомлення як вкрай значуще і важливе для мережевої громадськості. У результаті максимально ефективного сприйняття повідомлення необхідно забезпечення достатньої кількості позитивно значимих коментарів, які мають необхідний смисловий зміст (як і для руйнації ефективного сприйняття повідомлення та його негативізації необхідним стає забезпечення достатньої кількості негативних коментарів, що спотворюють початковий зміст новини) [40].

1.2 Особливості споживання інформації під час зміни військово політичної ситуації. Роль медіа під час війни

Розглядаючи взаємозв'язок війни та засобів масової інформації, треба насамперед з'ясувати, в якій ролі вони задіяні у конфлікті – як ціль (у разі війни проти засобів масової інформації) або як допоміжна сила (у разі, коли війна ведеться за допомогою засобів масової інформації). Засоби масової інформації стали частиною війни. Сьогодні вони включені у військові стратегії як одне із завдань. Відносини із засобами масової інформації передбачаються під час планування військових операцій [1].

Досліджуючи роль ЗМІ у військових діях, не можна не згадати пропаганду, яка існує давно, але останнім часом засоби масової інформації на війні стали використовуватися більш активно і витончено.

Сьогодні слово «пропаганда» має негативний, принизливий відтінок. Словник Вебстера [33] визначає його як «поширення ідей, інформації чи чуток із метою допомогти чи зашкодити установі, справі чи особі». Визначення пропаганди варіюються від загального, здебільшого нейтрально організованого процесу переконання до явно односторонньої заяви перед масовою аудиторією [29].

Природа політичної комунікації немає окреслених дослідницьких кордонів. Теорія комунікативної дії, як і практика інтерактивної участі індивідів у процесі політичної комунікації, стала предметом дослідження багатьох сучасних учених.

ЗМІ відіграють ключову роль у провокації, стримуванні та нагнітанні криз. З їхньою допомогою формується громадська думка окремих країн і всього світу для сильніших і могутніх правителів. У цьому об'єкті впливу чи аудиторією цих країн який завжди виступають населення інших країн чи збройні сили противника [11].

Найчастіше ЗМІ звертають увагу на населення власних країн, оскільки їх владі необхідно домагатися підтримки з боку населення та захисту свого мілітаристського мислення для успішного продовження військових дій.

ЗМІ у стратегічному плані виконують нову роль – залучення суспільної підтримки. У цій функції ЗМІ протягом тривалого часу формують думку аудиторії таким чином, щоб населення підтримувало політику влади у різних кризах, у тому числі у військових конфліктах. Одна з ситуацій, у яких ЗМІ використовуються найефективнішим способом, - це підготовка громадської думки та населення до майбутньої війни, координація дій різних політичних, військових, розвідувальних та інших структур у вигляді масованої пропагандистської та агітаційної кампанії. Як наслідок, майже в усіх війнах ХХ століття ЗМІ застосовувалися різними воюючими сторонами як знаряддя психологічного впливу на населення своїх країн і супротивника.

Питання особливостей споживання людьми новин військово-політичного характеру досі залишається слабо вивченим. Дослідження

серед ізраїльських жінок, проведені в середині 1970-х років, продемонстрували їхнє підвищене прагнення до отримання інформації зі ЗМІ у воєнний час, що не можна було пояснити виключно потребами тих жінок, чії чоловіки служили у збройних силах. Ті ж автори також виявили сегментацію аудиторії за освітнім та соціально-економічним рівнем для різних засобів масової інформації: читацька аудиторія газет позитивно корелювала з вищим рівнем освіти, тоді як доступ до радіо та телебачення не показав такого зв'язку [21].

У дослідженні особливостей медіа поведінки дружин військових, що служили в Іраку, Мортен Ендер виділив три типи звички перегляду новин: нав'язливий, контрольований і обмежений перегляд. Прагнучи зрозуміти роль медіа в суспільстві, медіадослідники теоретизували різні типи медіа-ефектів, серед яких дослідження, орієнтовані на аудиторію, у сфері соціальної психології [35]. Ванг визначив основні види потреб та прагнень для споживання медіа, які зосереджені на когнітивній, соціальній, емоційній та звичній сферах [40]. Серед найпоширеніших: пошук інформації та спостереження, розваги, інтерактивність і соціальна взаємодія, а також втеча та розслаблення.

Люди споживають медіа на основі специфічних потреб, які вони прагнуть задовольнити. Ці потреби залежать від внутрішніх і зовнішніх факторів, таких як події, що їх оточують. Одним з таких контекстів є воєнний час. У дослідженні моделей споживання ЗМІ під час ізраїльсько-арабської війни в жовтні 1973 року Дотан і Коен виявили, що респонденти опитування споживали медіа під час війни значно більше, ніж у мирний час. Крім того, різні потреби, пов'язані зі ЗМІ, були проголошені у воєнний час порівняно з мирним через більшу невизначеність та збільшення висвітлення в ЗМІ [19].

Ці потреби були згруповані навколо чотирьох основних категорій:

- когнітивні (знати, що відбувається і розуміти можливі наслідки подій);
- афективні (розважатися і підтримувати високий моральний дух);

- соціально-інтегративні (довіряти лідерам нації та пишатися країною);
- втікаючі (щоб «вбити час» і уникнути самотності) [38].

В умовах надзвичайної ситуації, до якої належать і військові дії, а особливо при нестачі або недоступності достовірної інформації, акцент масової уваги часто зосереджується на чутках. Чутки пов'язані з важливими для людей подіями чи значущими соціальними об'єктами. У ситуації невизначеності, до якої стосуються і військові дії, характерною рисою яких є відсутність постачання електроенергії та зв'язку, особливо в зонах найсильнішого напруження, інформація або зовсім відсутня, або явно недостатня, або є суперечливою. Велике значення має політична та економічна нестабільність у спільності. Нестабільність, особливо коли різко змінюються умови, породжує масову тривогу, стан загального дискомфорту, невпевненість у майбутньому чи майбутньому своїх дітей тощо [13].

Психічні реакції при військових діях зазвичай неспецифічні, малодиференційовані і можуть розвиватися за всіх ситуацій, що загрожують життю людини. Спектр феноменів, що виникають, складається з емоцій страху, вегетативних змін, рухових проявів. Реакція на стресову ситуацію змінює психічний стан, підвищуючи нервово-психічну напругу людини (психічну напруженість), яка може сприяти як мобілізації активності, і дезорганізації діяльності. Виділяють три різновиди стану нервово-психічного напруження залежно від інтенсивності його вираження:

- слабке,
- помірне
- надмірне.

При слабкому ступені ознаки напруги або не спостерігаються зовсім, або їх прояви настільки незначні, що людина не схильна вважати свій стан нервово-психічною напругою. Екстремальна ситуація не розцінюється як складна, не потребує мобілізації зусиль.

Помірна ступінь нервово-психічного напруження характеризується практично всеосяжним підвищенням якості та ефективності психічної діяльності і представляє таку форму психічного стану індивіда, при якій з усією повнотою розкриваються здібності людини до досягнення мети, до виконання тієї чи іншої роботи. У діяльності та поведінці спостерігається наступне:

- посилюється здатність до концентрації уваги, знижується відволікання, що забезпечує зосередженість на вирішенні основних завдань, що стоять у цій екстремальній ситуації;
- збільшується обсяг короткочасного запам'ятовування;
- зростає продуктивність логічного мислення;
- підвищується продуктивність діяльності, збільшується точність рухів, зменшується кількість помилок.

Надмірна міра нервово-психічного напруження характеризується розладом психічної діяльності. На перший план виступають соматичні скарги, причому найчастіше перебільшені. Людина відчуває фізичний та психічний дискомфорт. Настрій характеризується негативним емоційним станом, пригніченістю, відчуттям тривоги. Значно знижуються обсяг, стійкість та концентрація уваги, продуктивність короткочасної пам'яті, здатність до вирішення логічних завдань, порушується координація рухів [13].

Особливістю споживання інформації військово-політичного характеру вважається тенденція аудиторії порівнювати «неупереджене» висвітлення у новинах зі своїми власними уявленнями про те, що вважається справедливим. Цей факт сприяє зниженню довіри до засобів масової інформації [18].

Необхідно відзначити, що в контексті сприйняття інформації військово-політичного характеру, особливо на тлі загального побоювання бути схильним до впливу пропаганди часто виникає ефект “третьої особи”. Він полягає в тому, що індивід вважає, що реклама та інші методи

переконання можуть впливати на більшість людей, але при цьому людина притримується думки про те, що вона сама менш схильна до такого типу навіювання. Більше того, через подібне сприйняття люди намагаються протидіяти впливу ЗМІ. Таким чином, ефект третьої особи полягає у недооцінці індивідом ступеня впливу реклами та інших засобів масової комунікації на нього самого [22].

Такий спосіб споживання інформації веде до відокремлення індивіда від суспільства, тобто від тих, хто схильний до впливу, і до оцінки інших людей з позиції того, що вони самі дозволяють собі діяти та мислити у руслі, необхідному засобам масової інформації. Згідно з дослідженнями Перлоффа, існують два фактори, що визначають ефект третьої особи:

- існування дистанції у соціальному сприйнятті (відокремлення себе від інших)
- оцінка «небажаного» повідомлення, яке може вплинути на індивіда.

Таким чином, ефект третьої особи особливо помітний, коли індивід розцінює повідомлення як небажане, вважаючи що воно негативно вплине на нього самого або що бути схильним до впливу не є добре. З іншого боку, «бажані» повідомлення, тобто посили, які можуть бути корисними для особи (наприклад, позитивні новини з фронту) сприймаються людьми, як ті, що впливають на них самих і менш на інших [33].

Масова свідомість у всі часи була об'єктом впливу та маніпуляції, але у воєнний час цей напрямок діяльності для влади стає особливо важливим. Механізми психологічних операцій використовувалися з давніх часів, зараз інформаційні чи психологічні війни взагалі стали характерною складовою сучасної цивілізації. Слід зазначити, що феномен сприйняття інформації військово-політичного характеру під час військових дій практично не досліджено, а використання протиборчими сторонами можливостей засобів у своїх інтересах стає складовою загального сценарію ведення операцій із застосуванням збройних сил. Однак, використання ЗМІ на користь попередження конфліктів та їх конструктивного вирішення – один з

перспективних напрямів підвищення управлінської культури суспільства [33].

1.3 Роль тривожності при споживанні інформації військово-політичного характеру

Тривожність у психології визначається як стійке, тривале протягом часу особистісне утворення, переживання емоційного дискомфорту, передчуття небезпеки. Почуття тривоги може виникати у конкретних ситуаціях («особистісна» тривожність), але може бути певним тлом життя особи («загальна» тривожність). Проблема тривожності постійно привертає увагу вітчизняних та зарубіжних дослідників. У психологічній літературі, зустрічаються різні визначення поняття тривожності, хоча більшість дослідників сходяться на визнанні необхідності розглядати його диференційовано – як ситуативне явище та як особистісну характеристику з урахуванням перехідного стану та динаміки [27].

У сучасній літературі інтерпретація тривожності як емоційного стану панує, причому найчастіше цей стан зближується з емоцією страху. Так, один із перших дослідників тривожності США Н.К. Мауер визначав це поняття як умовний страх, тобто страх, що викликається не безумовним, а умовним застрашуючим подразником. Д. Льюїс визначає тривожність як форму невротичної реакції, яка містить у собі умовний страх. Чимало авторів, такі як Р.Б. Кетелл, М. Шейєр, Р. Блейк, розглядають тривожність як показник непристосованості людини до середовища [11].

Відповідно, Ч.Спілбергер виділяє два види тривожності: особистісну і ситуативну (реактивна). Під особистісною тривожністю розуміється індивідуальна риса особистості людини, що відображає її схильність до емоційно негативних реакцій на різні життєві ситуації, які у несуть собі загрозу (для самооцінки, рівня домагань, ставлення до себе і т.д.).

Особистісна тривожність – це стабільна схильність людини реагувати на подібні соціальні ситуації підвищенням тривоги та занепокоєння.

Ситуативна (реактивна) тривожність визначається як тимчасовий, стійкий стан, породжений деякою конкретною ситуацією, яка об'єктивно викликає занепокоєння. Даний стан може виникати у будь-якої людини напередодні можливих неприємностей та життєвих ускладнень. Цей стан є цілком нормальним, грає свою позитивну роль. Він виступає своєрідним мобілізуючим механізмом, що дозволяє людині серйозно і відповідально підійти до вирішення проблем, що виникають. Характеризується емоціями, що суб'єктивно переживаються: напругою, занепокоєнням, заклопотаністю, нервозністю. Цей стан виникає як звична емоційна та поведінкова реакція на подібні ситуації [1].

Тривога призводить до звуження поля уваги. Люди, що перебувають у тривожному стані, концентруються на тому, чого вони бояться або що може бути важливим для їхнього благополуччя, інша інформація ігнорується [17]. Загальне пояснення полягає в тому, що під час переживання тієї чи іншої емоції когнітивна система людини функціонує у особливому модусі, переробляючи передусім інформацію, що виявляється найважливішою в конкретний момент. Вибірковість уваги разом із її концентрацією на релевантній інформації визначають поняттям «перцептивна пильність». Це стан схильності до великих коливань, може різко і швидко погіршитися, викликаючи почуття перенапруги. Проблема пильності пов'язана з реакцією на тривожну інформацію. Ця реакція може виявлятися у відмові від активної поведінки, інтенсивному пошуку інформації зниження невизначеності ситуації, розвитку стану постійної готовності з наступним мимовільним її зниженням [24].

Впливаючи на увагу, тривога може певним та передбачуваним способом формувати світогляд та систему цінностей людини. Вона також може впливати на переконання та сприйняття інформації загалом. Генералізація стимулу – основний механізм навчання, за допомогою якого відповідь на якийсь специфічний подразник переноситься на подібні, але не ідентичні йому. Коли стимул викликає гостру негативну реакцію, часто

виникає широка генералізація, коли подібне реагування спостерігається навіть на несхожі між собою подразники. Це відбувається внаслідок того, що помилка (невірне визначення небезпечних стимулів як безпечних) є значно більш затратною для особистості, ніж помилкова тривога (визначення безпечного стимулу як небезпечного). У таких випадках взаємозв'язок, що утворився між стимулом та негативною реакцією, виникатиме і при зустрічі з несхожими подразниками і призводитиме до підвищеної збудливості [31].

Люди з діагностованим тривожним розладом практично не здатні розрізнити нейтральні, «безпечні» стимули (і ті, які можуть бути пов'язані з загрозою. Іншими словами, коли йдеться про емоційні переживання, вони демонструють поведінковий феномен, відомий як надюзагальнення. У пацієнтів із тривожністю емоційний досвід індукує пластичність нейронних ланцюгів у головному мозку, що залишається і після пережитих емоцій. Такі зміни виникають у первинних ланцюгах, які згодом формують відповідь на новий подразник, що призводить до нездатності розрізнити початкові стимули та аналогічні їм. Особи з підвищеним рівнем тривожності дуже емоційно реагують на нові подразники, причому у занепокоєння їх призводять навіть ті ситуації, загроза яких не актуальна нині [21].

Висвітлення в ЗМІ тривожних подій новин через телебачення, радіо та друковані джерела може бути великим джерелом стресу. Досягнення в медіа-технологіях та економічних змінах у другій половині ХХ століття збільшили поширеність та доступність новинних джерел, а також їх негативний, сенсаційно-образотворчий характер. Однак питання ролі тривожності у сприйнятті інформації воєнно-політичного характеру практично не вивчено.

Риса тривожності, пов'язана з підвищеною пильністю до загрози та упередженої обробки інформації може впливати на емоційну реакцію на політичні новини. Зокрема, люди з генералізованим тривожним розладом (відмінною рисою якого є занепокоєння з приводу низки подій або дій) уважніше стежать за новинами, що стосуються військово-політичної тематики [21].

Висновки до розділу 1

Актуальність проблеми впливу ЗМІ на громадську думку пов'язана зі змінами, що відбулися протягом останніх десятиліть: досягнення в галузі інформаційних технологій та комунікаційних процесів якісно перетворили сучасне постіндустріальне суспільство.

Принципово нова ситуація у інформаційному середовищі впливає і формування нової культури споживання інформації, зокрема і політичної інформації, чого багато в чому залежить інтенсивність та спрямованість політичної активності різних груп суспільства.

1. Люди перестають осмислено і критично аналізувати сигнали, що надходять, опиняючись в залежності від інформаційного простору. Інформаційний порядок денний розмивається, і недостовірні повідомлення можуть отримати кращі умови для поширення та споживання, ніж якісні, перевірені дані. Цільова аудиторія стає інертним споживачем інформації.

2. Люди вчаться більш виважено сприймати та аналізувати контент, беруть активну участь у вирішенні озвучених проблем.

Технологічні можливості інтернет-комунікації забезпечують потенціал для здійснення процесу політичного управління в мережевому просторі, а також визначають появу нових форматів і моделей політичної онлайн-діяльності. На сьогоднішній день Інтернет виступає як самостійний політичний комунікаційний простір, що володіє власною специфікою, в якому активно здійснюються проекти у сфері політичного управління.

ЗМІ відіграють ключову роль у провокації, стримуванні та нагнітанні криз. З їхньою допомогою формується громадська думка окремих країн і всього світу для сильніших і могутніх правителів. У цьому об'єктом впливу чи аудиторією цих країн який завжди виступають населення інших країн чи збройні сили противника. Споживання новин із засобів масової інформації під час військового часу можна охарактеризувати необхідністю особистості

задовольнити власні потреби, які можна умовно розділити на чотири категорії, а саме:

- когнітивні (знати, що відбувається і розуміти можливі наслідки подій);
- афективні (розважатися і підтримувати високий моральний дух);
- соціально-інтегративні (довіряти лідерам нації та пишатися країною);
- втікаючі (щоб «вбити час» і уникнути самотності).

Тривожність -це індивідуальна властивість особи, риса характеру, що проявляється схильністю до надмірного хвилювання, стану тривоги в ситуаціях, які загрожують, на думку цієї особи, неприємностями, невдачами, фрустрацією. Ч.Спілбергер виділяє два види тривожності: особистісну і ситуативну (реактивна). Під особистісною тривожністю розуміється індивідуальна риса особистості людини, що відображає її схильність до емоційно негативних реакцій на різні життєві ситуації, які уносять собі загрозу (для самооцінки, рівня домагань, ставлення до себе і т.д.).

Ситуативна (реактивна) тривожність визначається як тимчасовий, стійкий стан, породжений деякою конкретною ситуацією, яка об'єктивно викликає занепокоєння.

Необхідно відзначити, що питання зв'язку тривожності та споживання новин військово-політичного характеру в умовах воєнного часу в науковій літературі мало представлено. Можна зробити висновок про те, що тривожність пов'язана з підвищеною пильністю до загрози та упередженої обробки інформації. Це може впливати на емоційну реакцію на політичні новини. Зокрема, люди з генералізованим тривожним розладом (відмінною рисою якого є занепокоєння з приводу низки подій або дій) уважніше стежать за новинами, що стосуються військово-політичної тематики.

РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ І МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Програма емпіричного дослідження

Проведення нами емпіричного дослідження в цій роботі, потребує обґрунтування доцільності використання обраної методики відповідно до мети та завдань, озвучених вище.

Незважаючи на актуальність та запит суспільства щодо розуміння особливостей сприймання політичних новин від різних джерел інформації, довіри та ставлення до них, перед нами постала проблема підбору доцільного методичного інструментарію дослідження, що дозволив би проаналізувати та виявити зв'язки саме між тривожністю та інформацією, що подається в сучасних ЗМІ та стосується військового вторгнення Росії в Україну. Необхідно також відмітити, що перед нами постало питання дослідження особливостей сприймання подібного типу новин особами, що за умов військових дій:

- проживають за кордоном протягом тривалого часу;
- виїхали за кордон;
- є внутрішньо переміщеними особами;
- залишились у постійному місці проживання.

Система дослідження складалась з таких **етапів**:

1. Визначення основних соціально-демографічних характеристик вибірки, дослідження споживання інформації військово-політичної інформації респондентами, отримання списку медіаджерел, яким досліджувані схильні довіряти при отриманні новин політичного характеру, в першу чергу тих, що стосуються військових дій.

2. Дослідження специфіки споживання інформації респондентами.

3. Дослідження рівня тривожності.

4. Виявлення зв'язку тривожності та споживання інформації респондентами, що змінили місце проживання через військові дії.

Гіпотеза дослідження: кількість часу, витрачена студентами на перегляд новин військового політичного характеру у ЗМІ (telegram-канали) пов'язана з їх з рівнем тривожності особистості.

Характеристика досліджуваної вибірки

В нашому дослідженні основою вибірки стали студенти Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка, Київського національного лінгвістичного університету, Vrije Universiteit Amsterdam. $N = 61$. Всі респонденти проходили опитувальник онлайн через воєнний стан в Україні, те, що більшість з досліджуваних є біженцями, а частина – студентами, що проживають та навчаються в Вільному університеті Амстердаму, що ніяк не вплинуло на результати. Дослідження було анонімним, що також підвищило якість відповідей респондентів. Певну кількість відповідей пропустила 1 особа, тому при обробці результатів для збереження репрезентативності вибірки нами враховуватимуться відповіді 60 респондентів.

Розмах значень віку: 18 – 30 років, середній вік: 21,4.

Вибірка формувалась за допомогою стратегії рандомізації, що дозволяє створити просту випадкову вибірку. Використання такої вибірки базується на припущенні, що кожен член популяції с рівною вірогідністю може потрапити в групу досліджуваних. Аналізуючи склад вибірки, ми прийшли до висновку, що в дослідженні відсутня помилка типу S, що характеризується потраплянням у групу непропорційно великої кількості досліджуваних, що різко відрізняються від інших учасників експерименту, адже по всім факторам анкети респонденти розподілилися рівномірно

На нашу думку, необхідно відмітити, що для обробки наукового матеріалу по темі тривожності та особливостей сприймання студентами інформації військово-політичного характеру у сучасних ЗМІ було використано узагальнення, систематизацію та інтерпретацію наукових джерел щодо досліджуваного явища, а також аналіз методологічного матеріалу, що дозволило нам підібрати відповідний інструментарій.

Методичний інструментарій дослідження

Відповідно до поставлених завдань у роботі використовувались такі методи дослідження:

1. емпіричні – Шкала GAD - 7 для оцінки рівня тривожності та виявлення симптомів тривожних розладів, зокрема генералізованого тривожного розладу;
2. математично-статистичної обробки даних – (медіана, середнє арифметичне значення, стандартне відхилення); кореляційний (критерій Спірмена для рангових шкал), за допомогою якого встановлюється факту взаємозв'язку певного стану однієї змінної з певними значеннями іншої, тобто коли зміна однієї з них супроводжується зміною іншої, а також Н-критерій Крускала-Уолліса, для порівняння декількох змінних між собою. Сама статистична обробка даних здійснювалася за допомогою програмного забезпечення IBM SPSS Statistics 26.

Також нами була розроблена анкета задля збору інформації, щодо віку, статі, особливостей споживання інформації досліджуваними, їх місця перебування в умовах війни (проживають за кордоном протягом тривалого часу; виїхали за кордон; внутрішньо переміщені особи; залишились у постійному місці проживання) та визначення списку медіаджерел, яким досліджувані схильні довіряти при отриманні новин політичного характеру. На основі теоретичного аналізу були сформульовані запитання для визначення міри включеності до інформаційної ситуації, наприклад: «Коли Ви, як правило, переглядаєте новини?», «Чи аналізуєте Ви перемовини?», «Перелічіть Telegram-канали, які Ви використовуєте для отримання новин (якщо використовуєте)».

Короткий опис методик та їх шкал, що використовувались у дослідженні наданий нижче.

Опитувальник GAD – 7

(Опитувальник для оцінки рівня тривожності особистості)

В нашій роботі використовувався опитувальник GAD – 7, що дозволяє оцінювати рівень тривожності особистості для подальшого дослідження зв'язку даної характеристики з особливостями медіа-активності, сприйманням інформації політичного характеру у респондентів, що належать до визначених нами соціальних груп.

Шкала є тестом з 7 питань, на кожне з яких пропонується чотири варіанти відповіді. За кожен відповідь нараховується певна кількість балів, на підставі суми яких робиться висновок про рівень тривожності, наявність симптомів генералізованого тривожного розладу та інших тривожних розладів. Відповідати необхідно ґрунтуючись на своїх відчуттях протягом останніх 14 днів.

Незважаючи на те, що методика розроблялася для діагностики генералізованого тривожного розладу, доведено, що вона також має хорошу чутливість та специфічність щодо панічного розладу, соціальної фобії та посттравматичного стресового розладу.

Вимірювання тривожності як якості особистості особливо важливо, оскільки це властивість, яка обумовлює поведінку суб'єкта. Певний рівень тривожності - природна та обов'язкова особливість активної діяльної особистості. У кожної людини існує свій оптимальний або бажаний рівень тривожності. Оцінка людиною свого стану у цьому відношенні є для нього суттєвим компонентом самоконтролю та самовиховання.

Тест відповідає психометричним вимогам надійності, дискримінативності, валідності і оснащений нормами для студентської та дорослої вікових груп обох статей. Перевірка валідності методики підтвердила її спрямованість на діагностику тривожності.

Результати тесту можуть інтерпретуватися відповідно до норм, тобто розділятися за рівнями високого, середнього, помірного і низького вияву тривожності. Тест вербальний, складається з 7 тверджень/питань, з 4-ма варіантами вибору відповіді. Методика є однофакторною і в результаті обробки обчислюється один загальний показник рівня тривожності, який

може обчислюватись від 0 до 21 балу. З текстом опитувальника можна ознайомитись в додатку А.

Авторська анкета

Для дослідження нами була створена анкета, що дозволяла оцінити особливості поведінки респондента у інформаційному просторі. Для визначення ключових питань нами було проаналізовано різні політичні новини. Це дозволило окреслити коло найхарактерніших інформаційних повідомлень та класифікувати їх по загальним ознакам. До блоку «Міжнародної політики» нами було включено новини, що доводять до відома глядачів події, що відбуваються при взаємодії України з іншими державами в умовах воєнного стану. До блоку «Внутрішньої політики» ми віднесли інформаційні повідомлення, що в перші чергу стосуються сфери внутрішнього політичного життя України, специфіки функціонування державного апарату в умовах війни та новини, що безпосередньо стосуються військових дій.

Важливо відмітити, що складовою опитувальника було отримання інформації щодо узагальненого місця перебування респондентів, яка дозволила нам поділити вибірку на декілька категорій, а саме:

- особи, проживають за кордоном протягом тривалого часу;
- особи, виїхали за кордон;
- є внутрішньо переміщеними особами;
- особи, залишились у постійному місці проживання.

Складовою авторської анкети також були запитання, що дозволяють зібрати інформацію про характеристику зайнятості досліджуваних, тобто наявність у них роботи, а також час, який вони проводять за переглядом новин. В нашому дослідженні ми окреслили основні аспекти медіа-активності респондентів в умовах військових дій на території України, Що дозволило нам зробити аналіз особливостей їх сприймання новин політичного характеру. З текстом анкети можна ознайомитись в додатку В.

Узагальнений інструментарій дослідження

Таблиця 2.1

Феномен	Інструмент	Шкали
Тривожність	Опитувальник GAD-7	Рівень: <ul style="list-style-type: none"> • дуже низький (до 5 балів); • низький (6 – 10 балів); • помірний (11 – 15 балів); • високий (16+).
Особливості споживання новин військово-політичного характеру	Авторська анкета	Коли Ви, як правило, переглядаєте останні новини? <ul style="list-style-type: none"> • вранці; • вдень; • ввечері; • постійно; • не переглядаю новини.
		До якої категорії людей Ви належите? <ul style="list-style-type: none"> • внутрішньо переміщена особа; • виїхали за кордон; • залишились вдома; • проживаєте в іншій країні протягом тривалого часу.
		Блок питань: <i>«Внутрішня політика»</i> та <i>«Міжнародна політика»</i> : <ul style="list-style-type: none"> • так; • ні; • зрідка.

2.2 Теоретична база дослідження

Будь-яке дослідження включає в себе ряд етапів, що є необхідними для його успішного проведення. Процес починається з постановки задачі, тобто з'ясування невідомого аспекту, який потрібно уточнити. Далі необхідно

проаналізувати існуючу по даній темі літературу, щоб виключити можливість повторення вже проведеного дослідження.

Одним з ключових етапів є формулювання гіпотез, для перевірки яких будується план наукового дослідження. Він включає в себе вибір об'єкту; уточнення предмету – частини реальності, що вивчатиметься; обрання часу та місця дослідження, визначення експериментальних проб для контролю побічної варіативності. Насамперед слід наголосити на великому значенні добре продуманої програми дослідження, що дає можливість одержати більш надійні, репрезентативні та вірогідні дані найекономнішим і найкоротшим шляхом. Доцільно звернути увагу на повноту та чіткість програми, однозначність визначення понять дослідження, продуманість мети, завдань, гіпотези дослідження [7].

Наступним кроком є власне проведення експерименту по встановленому плану. Потрібно мати на увазі, що в ході дослідження часто виникають ситуації, що вимагають відхилення від початкового плану. Їх необхідно враховувати при інтерпретації або повторному проведенні дослідження. У ході збирання первинної інформації важливо дотримуватися наукової етики – принципу добровільності участі досліджуваних в експерименті, використання одержаних даних лише з науковою метою тощо. Головне завдання дослідження – одержання надійної та вірогідної інформації.

Після фіксації результатів дослідження проводиться аналіз даних, їх обробка, інтерпретація та узагальнення. Гіпотеза перевіряється на достовірність, формуються нові факти або закономірності. На основі розробленої детальніше теорії робляться нові висновки та припущення щодо практичного та теоретичного використання отриманих знань.

Висновки до розділу 2

Підсумовуючи все, сказане вище, можна зробити висновок про те, що методологічні аспекти є ключовими у плануванні та проведенні валідного експерименту. Ми переконалися в тому, що автор даної курсової роботи володіє поняттями психологічного дослідження, основними методами психології, навичками власне дослідно-експериментальної роботи та методами обробки емпіричних даних. Вона здатна формулювати та вирішувати задачі, що вникають в ході науково-дослідної діяльності, збирати та обробляти емпіричні дані, може підбирати адекватні задачам, цілям та респондентам психодіагностичні методики.

У висновку необхідно відзначити, що психологічне дослідження спрямоване на отримання знань про особливості психіки та особистості, що проявляються у формі процесів, станів та властивостей особистості. Відповідно до цього, для успішного проведення дослідження необхідно підібрати методику, що дозволить оцінити особливості об'єктивної соціальної реальності та прояви властивостей мозку досліджуваного.

Було побудовано програму емпіричного дослідження відповідно до наступної гіпотези:

- кількість часу, витрачена студентами на перегляд новин військового політичного характеру у ЗМІ (telegram-канали) пов'язана з їх з рівнем тривожності особистості.

Методичний інструментарій був підібраний відповідно до теми дослідження та включав в себе Опитувальник GAD – 7 для дослідження рівня тривожності особистості та розроблену анкету з питаннями, що дозволяли дослідити активність респондентів у споживанні інформації військово-політичного характеру. Дані інструменти задовольняють потреби основних завдань по пошуку відмінностей у зв'язку між тривожністю та сприйманням інформації військово-політичного характеру у студентів які змінили місце проживання через війну на території України.

Авторська анкета дозволила окреслити коло найхарактерніших інформаційних повідомлень та класифікувати їх по загальним ознакам. До блоку «Міжнародної політики» нами було включено новини, що доводять до відома глядачів події, що відбуваються при взаємодії України з іншими державами в умовах воєнного стану. До блоку «Внутрішньої політики» ми віднесли інформаційні повідомлення, що в перші чергу стосуються сфери внутрішнього політичного життя України, специфіки функціонування державного апарату в умовах війни та новини, що безпосередньо стосуються військових дій.

Також, можна додати, що в нашій роботі вибірку склали студенти психологічного, лінгвістичного факультету жіночої та чоловічої статі. Необхідно відзначити, що кількість досліджуваних дозволяє класифікувати це дослідження як валідне та таке, у якому відсутні помилки типу S, тобто потрапляння у групу великої кількості осіб, що суттєво відрізняються від інших респондентів по певному фактору.

Методологічні аспекти нашого дослідження дозволяють нам зробити висновок про те, що отримані результати в цілому відповідають реальності, є адекватними для генеральної сукупності та дають змогу використати знання про особливості споживання інформації військово-політичного характеру під час військових дій у студентів з різним місцем проживання у подальшій науковій та практичній діяльності.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКУ ТРИВОЖНОСТІ ТА СПОЖИВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ВІЙСЬКОВО- ПОЛІТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ В СУЧАСНИХ ЗМІ

3.1 Описові статистики

Аналіз отриманих результатів варто почати з більш детального опису вибірки і описових статистик та їхнього аналізу.

Як зазначалося вище, загальна кількість досліджуваних – 60 студентів. Аналіз отриманих результатів дослідження варто почати з описових статистик та їхнього аналізу.

Описові статистики за вибіркою є наступними:

Таблиця 3.1

	N
Середнє	21,5
Медіана	21
Стандартне відхилення	21

Для подальшого дослідження отриманих результатів необхідно було перевірити нормальність розподілу по загальній шкалі тривоги за допомогою критерію Колмогорова-Смірнова. По цьому критерію ми вимірюємо нормальність розподілу сукупностей кількісних даних, щоб визначитись з тим, які методи необхідно використати для подальшого дослідження. Отримані нами результати ($p < 0,05$), свідчать про ненормальність розподілу, тому ми вимушені використовувати непараметричні методи, а саме критерій Спірмена. Він використовується для виявлення та оцінки тісноти зв'язку між двома рядами порівнянних кількісних показників. У тому випадку, якщо ранги показників, упорядкованих за ступенем зростання або спадання, у більшості випадків збігаються (більшому значенню одного показника відповідає більше значення іншого показника), робиться висновок про наявність прямого кореляційного зв'язку.

Якщо ранги показників мають протилежну спрямованість (великому значенню одного показника відповідає менше значення іншого), то говорять про зворотний зв'язок між показниками. Важливою частиною нашого дослідження є проходження респондентами опитування за методикою GAD – 7, що дозволяє виміряти рівень тривожності особистості, необхідний нам для подальшого дослідження особливостей сприймання респондентами новин військово-політичного характеру.

3.2 Споживання новин військово-політичного характеру у зв'язку з рівнем тривожності: результати дослідження

Наступним етапом нашого дослідження є виявлення значущих зв'язків між досліджуваними змінними, використовуючи матрицю кореляцій. Для цього ми, як вже вказувалось вище, використали непараметричний критерій Спірмена. Створюючи анкету для дослідження специфіки включення та зацікавленості респондентів у новини військово-політичного характеру, ми поділили запитання на два блоки, а саме: «Внутрішня політика» та «Міжнародна політика», тому для спрощення інтерпретації результатів аналізуватимемо отримані дані поетапно.

В таблиці 3.2 наведені результати, отримані нами по блоку «Внутрішня політика» у порівнянні з запитаннями по опитувальнику GAD – 7 та загальним рівнем тривожності особистості.

Отже, за допомогою результатів, отриманих внаслідок кореляційного аналізу, можна зробити декілька висновків. Важливо відмітити, що прослідковується сильний зв'язок ($r = 0,54$) між почуттям тривоги та напруженості та новинами про перевірку звільнених територій.

Отриманий результат свідчить про те, що чим більше респонденти відчували тривогу, тим більше читали новин, безпосередньо пов'язаних з даною темою. Також, сильний зв'язок з високою значущістю прослідковується між неможливістю досліджуваних контролювати свою

рухову активність ($r = 0,5$) та хвилювання ($r = 0,51$) з новинами, що публікуються у ЗМІ РФ.

Таблиця 3.2

Анкета «Внутрішня політика» та тривожність

	Чи цікавитесь ви новинами про перевірку звільнених з окупації територій?	Чи цікавитесь ви новинами про відновлення зруйнованих територій?	Чи цікавитесь ви кількістю втрат армії РФ?	Чи слухаєте ви перехоплені розмови окупантів?	Чи цікавитесь ви новинами, що публікуються у ЗМІ РФ?
Ви нервували, відчували тривогу або були дуже напружені	,540	,317			,304
	0,000	0,014			0,018
Ви не могли зупинити або контролювати своє хвилювання	,399	,312		,325	,513
	0,002	0,016		0,012	0,000
Ви занадто хвилювались через різні речі	,292	,356			,279
	0,026	0,006			0,034
Вам було важко розслабитись	,431	,366	,286		
	0,001	0,004	0,028		
Ви були настільки неспокійні, що Вам було важко всидіти на одному місці	,329				,500
	0,010				0,000
Вам було легко дошкулити або роздратувати					
Ви відчували страх, неначе щось жахливе може статися	,370	,291			
	0,003	0,023			
Загальний	,422	,353			,358

показник тривожності	0,001	0,005			0,005
-----------------------------	-------	-------	--	--	-------

Можна зробити висновок про те, що перегляд новин країни-агресора має негативний вплив на стан досліджуваних, підсилюючи їх тривогу та неможливість впоратись з цим станом та можуть провокувати у респондентів бажання трансформувати свої негативні почуття у фізичні дії.

Новини про перевірку звільнених з окупації територій мають сильний зв'язок з почуттям напруженості – розслабленості особистості ($r = 0,43$) та неможливістю контролювати хвилювання ($r = 0,39$), що свідчить про неможливість респондентів почуватись спокійно під час прочитання інформації про стан регіонів, безпосередньо постраждалих від військових дій та те, що виникають труднощі з контролем стану тривоги. Прослідковуються помірні зв'язки між новинами про відновлення території, звільнених від окупації з відчуттям тривоги та напруженості ($r = 0,31$), надмірним хвилюванням ($r = 0,31$), труднощами з розслабленням ($r = 0,36$) та передчуттям страху ($r = 0,29$). Отриманий результат дає нам змогу зробити висновок про те, що тема відновлення постраждалих регіонів для досліджуваних є хвилюючою та такою, що викликає почуття тривоги та зміни психологічного стану.

Проведений аналіз також дозволяє визначити помірний зв'язок між складністю розслаблення та інформаційними повідомленнями про кількість втрат в армії РФ ($r = 0,28$), що може свідчити про залежність між напруженістю особи та її зацікавленістю у новинах подібного характеру, а саме пошуком інформації про втрати людського ресурсу супротивника з метою покращення власного психо-емоційного стану.

В нашому дослідженні по блоку «Внутрішня політика» також прослідковуються помірні зв'язки між новинами про перевірку звільнених з окупації територій з надмірним хвилюванням через різні речі ($r = 0,29$), неспокоєм та неможливістю всидіти на одному місці ($r = 0,32$) та передчуттям страху ($r = 0,37$). Ці результати свідчать про негативний вплив

на респондентів інформацією про дії країни-агресора на регіонах, що безпосередньо постраждали від військових дій.

Також, є помірний зв'язок між неможливістю досліджуваних контролювати своє хвилювання та прослуховуванням розмов окупантів ($r = 0,32$), з чого ми можемо зробити висновок про те, що інформація, почута з особистих розмов солдатів РФ має суттєвий негативний вплив на почуття тривожності людей.

Загальний рівень тривожності особистості суттєво корелює з новинами про перевірку звільнених з окупації територій ($r = 0,42$), що свідчить про тенденцію емоційного стану респондентів піддаватись негативному впливу даної інформації. Вона підвищує особистісну тривожність досліджуваних. Також нами прослідковується помірний зв'язок між загальною тривожністю та новинами про відновлення територій України ($r = 0,35$) та інформацією зі ЗМІ РФ ($r = 0,35$), що дає змогу зробити припущення про те, що чим тривожніше себе почуває людина, тим більше вона цікавиться вказаною вище тематикою.

В таблиці 3.3 наведені результати, отримані нами по блоку «Міжнародна політика» у порівнянні з запитаннями по опитувальнику GAD – 7 та загальним рівнем тривожності особистості.

Представлені в таблиці дані дозволяють нам зробити декілька висновків. Перш за все, прослідковується сильний зв'язок між неможливістю контролювати хвилювання та новинами про виступи українських політиків в інших країнах ($r = 0,419$). Отримані дані дають змогу зробити припущення про те, що промови на українську тематику для іноземців підвищують хвилювання досліджуваних та викликають в них певні почуття.

В нашому дослідженні по блоку «Міжнародна політика» прослідковуються помірні зв'язки між інформаційними повідомленнями про перемовини з почуттям тривоги і напруженості ($r = 0,32$), неспокоєм та неможливістю всидіти на одному місці ($r = 0,34$) та легкою дратівливістю ($r = 0,35$). Результати свідчать про те, що люди з тривожністю часто звертаються

до новин про міжнародні домовленості, які, в свою чергу, можуть викликати у них бажання трансформувати свої негативні почуття у фізичні дії, а також роздратування, невдоволення та відчуття напруженості.

Таблиця 3.3

Анкета «Міжнародна політика» та тривожність

	Чи аналізуєте ви перемовини?	Чи слідкуєте за політичним життя інших країн?	Чи спостерігаєте ви за виступами українських політиків в інших країнах?	Чи стежите за питаннями фінансової допомоги з інших країн світу	Чи стежите за питаннями військової допомоги з інших країн світу
Ви нервували, відчували тривогу або були дуже напружені	,328		,319		
	0,010		0,013		
Ви не могли зупинити або контролювати своє хвилювання		,342	,419		
		0,008	0,001		
Ви занадто хвилювались через різні речі					
Вам було важко розслабитись					
Ви були настільки неспокійні, що Вам було важко всидіти на одному місці	,349	,338			
	0,006	0,008			
Вам було легко дошкулити або роздратувати	,335				
	0,009				
Ви відчували страх, неначе щось жахливе може статися					
Загальний	,335	,286	,296		

показник тривожності	0,008	0,025	0,021		
-----------------------------	-------	-------	-------	--	--

Також існує помірний зв'язок між промовами українських політиків закордоном та відчуттям тривоги ($r=0,319$), що свідчить про тенденцію досліджуваних при тривожності звертатись до інформаційних повідомлень даного характеру.

Загальний рівень тривожності суттєво помірно корелює з новинами про аналіз перемовин ($r = 0,33$), про політичне життя інших країн ($r = 0,28$) та повідомленнями про виступи українських політиків за межами країни ($r = 0,29$), що свідчить про тенденцію емоційного стану респондентів піддаватись негативному впливу даної інформації. Вона підвищує особистісну тривожність досліджуваних. Ці дані дають нам можливість припустити, що чим тривожніше людина себе почуває, тим більше вона цікавиться вказаною вище тематикою.

Необхідно відмітити, що при порівнянні результатів за блоками «Внутрішня політика» та «Міжнародна політика» можна зробити висновок про те, що новини, що безпосередньо пов'язані з територією країни та мають відношення до внутрішньо-політичних процесів під час військових дій мають більше зв'язків з тривожністю, ніж дані про міжнародну спільноту в її відношенні до України. В розрізі нашого дослідження даний результат свідчить про те, що інформаційні повідомлення про Україну мають більший зв'язок з тривожністю, ніж ті, що пов'язані з політичним життям інших країн.

В таблиці 3.4 нами продемонстровано частоту споживання новин військово-політичного характеру респондентами в зв'язку з їх рівнем тривожності.

Дані, отримані нами в ході кореляційного аналізу, дозволяють зробити декілька висновків. Перш за все, необхідно відзначити, що прослідковується помірний зв'язок між частотою перегляду інформаційних повідомлень та відчуттям тривоги або напруженості ($r = 0,368$), неможливістю контролювати хвилювання ($r = 0,33$) та неможливістю всидіти на одному місці ($r = 0,32$). Це свідчить про те, що чим тривожніше почували себе респонденти,

переживаючи вказані вище відчуття, тим частіше вони зверталися до перегляду новин-військово політичної тематики.

Таблиця 3.4

Частота споживання новин та тривожність

	Коли Ви, як правило, переглядаєте останні новини?
Ви нервували, відчували тривогу або були дуже напружені	,368
	0,004
Ви не могли зупинити або контролювати своє хвилювання	,334
	0,010
Ви занадто хвилювались через різні речі	
Вам було важко розслабитись	
Ви були настільки неспокійні, що Вам було важко всидіти на одному місці	,328
	0,011
Вам було легко дошкулити або роздратувати	
Ви відчували страх, неначе щось жахливе може статися	
Загальний показник тривожності	,289
	0,024

Також, необхідно відмітити, що існує помірний зв'язок між загальним показником тривожності та частотою перегляду новинного контенту ($r = 0,28$). Результати свідчать про наявність впливу відчуття тривоги на кількість споживання інформаційних повідомлень.

3.2 Споживання новин військово-політичного характеру у зв'язку з місцем проживання: результати дослідження

Наступним етапом нашого дослідження є виявлення значущих відмінностей між досліджуваними змінними. Для цього ми, як вже вказувалось вище, використали непараметричний Н-критерій Крускала-Уолліса. Під час створення анкети для дослідження особливостей споживання респондентами новин військово-політичного характеру, ми включили туди запитання для визначення їх місця проживання, а саме:

- внутрішньо переміщена особа;
- виїхали за кордон;
- залишились вдома;
- проживають в іншій країні протягом тривалого часу.

В таблиці 3.5 наведені результати, отримані нами по частоті перегляду новин згаданої вище тематики в порівнянні по місцю перебування респондентів під час військових дій.

Таблиця 3.5

Частота споживання новин та місце проживання

	Залишились вдома	Внутрішньо переміщена особа	Виїхали за кордон	Проживаєте в іншій країні протягом тривалого часу	
Коли Ви, як правило, переглядаєте останні новини?	47,50	37,45	25,14	27,30	p = 0,002

В нашому дослідженні було прослідковано відмінності у сприйманні інформації військово-політичного характеру у студентів з різним місцем проживання ($p = 0,002$). Можна зробити висновок про те, що найбільш

активно та часто новини переглядають респонденти, які від початку військових дій не змінювали своє місце проживання. Це свідчить про зацікавленість респондентів у розумінні військово-політичної ситуації в Україні. Можна припустити, що вони звертались до ЗМІ для задоволення когнітивних, афективних та соціально-інтегративних потреб. Тобто бажали знати, що відбувається і розуміти можливі наслідки подій, розважатися і підтримувати високий моральний дух, підтримувати власну віру в націю та її політичних лідерів, а також уникати самотності.

Наступним етапом нашого аналізу емпіричних результатів є дослідження відмінностей у рівні тривожності досліджуваних у зв'язку з їх місцем проживання.

Таблиця 3.6

Тривожність та місце проживання

	Залишились вдома	Внутрішньо переміщена особа	Виїхали за кордон	Проживаєте в іншій країні протягом тривалого часу	
Загальний показник тривожності	42,56	34,59	32,61	22,63	$p = 0,036$

Отримані результати свідчать про те, що з чотирьох груп досліджуваних найбільш тривожними виявились ті студенти, що залишились на своєму постійному місці проживання від самого початку військових дій ($p = 0,036$). Отримані результати можна пояснити тим, що в умовах надзвичайної ситуації, до якої належать і військові дії, а особливо при нестачі або недоступності достовірної інформації, велике значення має політична та економічна нестабільність у спільності. Нестабільність, особливо коли різко змінюються умови, породжує масову тривогу, стан загального дискомфорту, невпевненість у майбутньому чи майбутньому своїх дітей тощо.

Для зручності сприймання отриманих даних, відмінності у сприйманні студентів з різним місцем проживання по блоках «Внутрішня політика» та «Міжнародна політика» ми вирішили розділити на дві таблиці та аналізувати поступово.

В таблиці 3.7 вказано результати нашого аналізу відмінностей у споживанні інформації та інформаційних повідомлень, що в перші чергу стосуються сфери внутрішнього політичного життя України, специфіки функціонування державного апарату в умовах війни та новин, що безпосередньо стосуються військових дій.

Таблиця 3.7

Анкета «Внутрішня політика» та місце проживання

	Залишились вдома	Внутрішньо переміщена особа	Віїхали за кордон	Проживаєте в іншій країні протягом тривалого часу	
Чи цікавитесь ви новинами про перевірку звільнених з окупації територій?	39,88	38,23	31,64	22,78	p = 0,012
Чи цікавитесь ви новинами про відновлення зруйнованих територій?					
Чи цікавитесь ви кількістю втрат армії РФ?	35,94	39,50	29,14	26,40	p = 0,053
Чи слухаєте ви перехоплені розмови окупантів?					
Чи цікавитесь ви новинами, що публікуються у ЗМІ РФ?					

Наступна таблиця (Таб 3.8) є результатом дослідження відмінностей між групами досліджуваних відносно до їх місця проживання та споживання новин, що відносяться до блоку «Міжнародної політики» та доводять до відома глядачів події, що відбуваються при взаємодії України з іншими державами в умовах воєнного стану.

Таблиця 3.8

Анкета «Міжнародна політика» та місце проживання

	Залишились вдома	Внутрішньо переміщена особа	Виїхали за кордон	Проживаєте в іншій країні протягом тривалого часу	
Чи аналізуєте ви перемовини?	45,38	28,73	26,80	31,13	p = 0,051
Чи слідкуєте за політичним життя інших країн?					
Чи спостерігаєте ви за виступами українських політиків в інших країнах?					
Чи стежите за питаннями фінансової допомоги з інших країн світу					
Чи стежите за питаннями військової допомоги з інших країн світу					

Отримані дані дають нам змогу пересвідчитись у тому, що існує відмінність у споживанні респондентами новин військово-політичного характеру з блоку «Міжнародна політика» та їх місця перебування. Нами було зроблено висновок про те, що студенти, що залишились вдома, найбільше серед інших цікавляться перемовинами (p = 0,051). Можна

зробити висновок, що цю групу респондентів цікавлять особливості переговорної активності України, що має прямий або опосередкований вплив на ситуацію в країні та особливо територіях, що зараз є епіцентром військових дій.

Необхідно відзначити, що по решту запитань, як у блоці «Внутрішня політика», так і у блоці «Міжнародна політика» статистично значимих відмінностей немає.

Висновки до розділу 3

1. Нашу гіпотезу було підтверджено, кількість часу, витрачена студентами на перегляд новин військового політичного характеру у ЗМІ пов'язана з їх з рівнем тривожності особистості. Чим тривожніше почували себе респонденти, переживаючи вказані вище відчуття, тим частіше вони зверталися до перегляду новин-військово політичної тематики.

2. Важливо відмітити, що було виявлено сильні зв'язки між тривожністю особистості та специфікою споживання новин військово-політичного характеру. Прослідковується сильний зв'язок між почуттям тривоги, напруженості та новинами про перевірку звільнених територій. Отриманий результат свідчить про те, що чим більше респонденти відчували тривогу, тим більше читали новин, безпосередньо пов'язаних з даною темою.

Читання новин про перевірку звільнених з окупації територій мають сильний зв'язок з відчуттям тривоги, що свідчить про неможливість респондентів почуватись спокійно під час прочитання інформації про стан регіонів, безпосередньо постраждалих від військових дій. Отриманий результат дає нам змогу зробити висновок про те, що тема відновлення постраждалих регіонів для досліджуваних є хвилюючою та такою, що викликає почуття тривоги та зміни психологічного стану. Також необхідно відзначити, що промови на українську тематику для іноземців підвищують хвилювання досліджуваних та викликають в них тривожні емоції.

Звертаючись до результатів нашого дослідження, можна зробити висновок про те, що блок «Внутрішня політика» для респондентів є більш цікавим та таким, що викликає почуття тривожності, адже в першу чергу стосується сфери внутрішнього політичного життя України, специфіки функціонування державного апарату в умовах війни та безпосередньо військових дій.

3. Підсумовуючи розділ «Споживання новин військово-політичного характеру у зв'язку з місцем проживання» можна зробити висновок про те, що досліджувані, які від початку військових дій залишались вдома,

найбільше зацікавлені новинами військово-політичного характеру. Вони проявляють інтерес до інформаційних повідомлень, що безпосередньо стосуються перевірки звільнених з окупації територій. Це свідчить про бажання цієї групи респондентів розуміти та знати стан регіонів, що постраждали від безпосереднього перебування на них армії країни-супротивника. Також, вони найчастіше переглядають новини військово-політичного характеру та є найбільш тривожними серед інших груп респондентів.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного нами дослідження дають нам можливість зробити такі висновки.

1. Споживання новин із засобів масової інформації під час військового часу можна охарактеризувати необхідністю особистості задовольнити власні потреби, які можна умовно розділити на чотири категорії, а саме: когнітивні (знати, що відбувається і розуміти можливі наслідки подій); афективні (розважатися і підтримувати високий моральний дух); соціально-інтегративні (довіряти лідерам нації та пишатися країною); втікаючі (щоб «вбити час» і уникнути самотності).

У психологічній літературі, зустрічаються різні визначення поняття тривожності, хоча більшість дослідників сходяться на визнанні необхідності розглядати його диференційовано – як ситуативне явище та як особистісну характеристику з урахуванням перехідного стану та динаміки.

Питання ролі тривожності у споживанні інформації воєнно-політичного характеру мало досліджено. Риса тривожності, пов'язана з підвищеною пильністю до загрози та упередженої обробки інформації може впливати на емоційну реакцію на політичні новини. Зокрема, люди з генералізованим тривожним розладом уважніше стежать за новинами, що стосуються військово-політичної тематики.

2. В нашій роботі використовувався опитувальник GAD – 7, що дозволяє оцінювати рівень тривожності особистості для подальшого дослідження зв'язку даної характеристики з особливостями споживання інформації військово-політичного характеру у респондентів, що належать до визначених нами груп за місцем проживання під час військових дій.

З метою дослідження нами була створена анкета, що дозволяла оцінити споживання інформації. Для визначення ключових питань цієї анкети нами було проаналізовано різні політичні новини. Це дозволило окреслити коло найхарактерніших інформаційних повідомлень та класифікувати їх по загальним ознакам. В анкеті до блоку «Міжнародної політики» нами було

включено теми новин, що доводять до відома глядачів події, що відбуваються при взаємодії України з іншими державами в умовах воєнного стану. До блоку «Внутрішньої політики» ми віднесли теми інформаційних повідомлень, що в перші чергу, стосуються сфери внутрішнього політичного життя України, специфіки функціонування державного апарату в умовах війни та новини, що безпосередньо стосуються військових дій.

Важливо відмітити, що складовою опитувальника було отримання інформації щодо місця перебування респондентів, яка дозволила нам поділити вибірку на декілька категорій, а саме: особи, проживають за кордоном протягом тривалого часу; особи, виїхали за кордон; є внутрішньо переміщеними особами; особи, залишились у постійному місці проживання.

3. Емпіричним шляхом нами було виявлено зв'язок між тривожністю та споживанням новин військово-політичного характеру. Також виявлено відмінності у споживанні новин вказаної тематики у студентів, що мають різне місце проживання під час військових дій у країні. Нами було встановлено, що тривожність пов'язана із зацікавленістю респондентів у інформаційних повідомленнях військово-політичного характеру в телеграм каналах, адже чим напруженіше вони себе почували, тим частіше звертались до засобів масової інформації. Також, необхідно відмітити, що досліджувані, які від початку військових дій залишались вдома, найбільше звертаються до ЗМІ (телеграм-канали) за новинами військово-політичного характеру. Вони зацікавлені в інформаційних повідомленнях, що безпосередньо стосуються перевірки звільнених з окупації територій. Це свідчить про бажання цієї групи респондентів розуміти та знати стан регіонів, що постраждали від безпосереднього перебування на них армії країни-агресора. Також, респонденти, які від початку військових дій залишались вдома найчастіше переглядають новини, які подають інформацію військово-політичного характеру та є найбільш тривожними серед інших груп респондентів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батаршев А.В. Базовые психологические свойства и самоопределение личности: Практическое руководство по психологической диагностике. - СПб.: Речь, 2005. С.44-49 СПИЛБЕРГЕР
2. Белик И. Ю., Пивоварова И. А. (2021). Характеристика потребления информации в постиндустриальном обществе. – Молодой исследователь Дона, (5 (32)), 85-88.
3. Володенков С. В. (2017). Особенности Интернета как современного пространства политических коммуникаций. – Вестник Московского государственного областного университета, (4), 1.
4. Девдариани Н. В., Рубцова Е. В. (2017). Управление средствами массовой информации и манипулирование общественным сознанием. – Карельский научный журнал, 6 (4 (21)), 349-353.
5. Девишвили В. М., Белинский А. В., Мдивани М. О. (2018). Способность распознавать скрываемую информацию. – Азимут научных исследований: педагогика и психология, 7 (3 (24)), 269-272.
6. Дегальцева Е. А., Разгоняева, Е. В. (2014). Восприятие молодежью политической информации в Интернете о событиях в Украине. – Власть, (12), 53-56.
7. Коваленко А. Б., & Корнев, Н. Н. (2006). Соціальна психологія.
8. Коноплева Т. В. (2013). Психология восприятия информации: восприятие новостей о мире политики в медиа-пространстве. – Психолог, (5), 11-23.
9. Кривец А. П. (2014). Формирование новой культуры потребления политической информации. – *Via in tempore*. История. Политология, 31 (15 (186)), 167-174.
10. Ломовцев А. И. (2002). Средства массовой информации и их воздействие на массовое сознание в годы Великой Отечественной войны (на материалах Пензенской области).

11. Лыков С. В., Кузьмин В. В. (2016). Влияние тревожного состояния на оценку опасных ситуаций в настоящем и будущем. – *Общество: социология, психология, педагогика*, (5), 63-65.
12. Мерсье А. (2005). Война и средства массовой информации: постоянные и переменные величины. – *Международный журнал Красного Креста*, (860), 61-75.
13. Михайлов Л. А., Маликова Т. В., Шатрова О. В., Михайлов А. Л., Соломин В. П. (2009). *Психологическая защита в чрезвычайных ситуациях. Учебник для вузов*. – Издательский дом "Питер".
14. Сидоров, К. Р. (2013). Тревожность как психологический феномен. – *Вестник Удмуртского университета. Серия «Философия. Психология. Педагогика»*, (2), 042-052.
15. Ahlers, D. (2006). News consumption and the new electronic media. – *Harvard International Journal of Press/Politics*, 11(1), 29-52.
16. Althaus, S. (2002). American News Consumption during Times of National Crisis. – *PS: Political Science & Politics*, 35(3), 517-521.
17. Aly, A., & Green, L. (2010). Fear, anxiety and the state of terror. – *Studies in Conflict & Terrorism*, 33(3), 268-281.
18. Bhandari, M. (2018). Social media cues and news site name: What do they mean for online news perception?. – *Newspaper Research Journal*, 39(2), 169-179.
19. Bodas M., Siman-Tov M., Peleg K., Solomon Z. (2015). Anxiety-inducing media: The effect of constant news broadcasting on the well-being of Israeli television viewers. – *Psychiatry*, 78(3), 265-276.
20. Bratic V. (2008). Examining peace-oriented media in areas of violent conflict. – *International Communication Gazette*, 70(6), 487-503.
21. Caporino N. E., Exley S., Latzman R. D. (2020). Youth anxiety about political news. – *Child Psychiatry & Human Development*, 51(5), 683-698.
22. Darwish K. (2021). News Consumption in Time of Conflict: 2021 Palestinian-Israel War as an Example. – *arXiv preprint arXiv:2109.12844*.

23. Davison W. P. (1983). The third-person effect in communication. – *Public opinion quarterly*, 47(1), 1-15.
24. Greenhawt M., Kimball S., DunnGalvin A., Abrams E. M., Shaker M. S., Mosnaim G., Munblit D. (2021). Media influence on anxiety, health utility, and health beliefs early in the SARS-CoV-2 pandemic—a survey study. – *Journal of general internal medicine*, 36(5), 1327-1337.
25. Hao X., Wen N., George C. (2014). News consumption and political and civic engagement among young people. – *Journal of Youth Studies*, 17(9), 1221-1238.
26. Hatfield G. (2009). Perception and cognition: Essays in the philosophy of psychology.
27. Huddy L., Feldman S., Lahav G., Taber C. (2004). Fear and terrorism: Psychological reactions to 9/11. – In *Framing terrorism*, 255-278
28. Huddy L., Feldman S., Taber C., Lahav G. (2005). Threat, anxiety, and support of antiterrorism policies. – *American journal of political science*, 49(3), 593-608.
29. Johnston W. M., Davey G. C. (1997). The psychological impact of negative TV news bulletins: The catastrophizing of personal worries. – *British Journal of Psychology*, 88(1), 85-91.
30. Kozman C., Melki J. (2018). News media uses during war: The case of the Syrian conflict. – *Journalism studies*, 19(10), 1466-1488.
31. McNaughton-Cassill M. E. (2001). The news media and psychological distress. – *Anxiety, Stress and Coping*, 14(2), 193-211.
32. Meirick P. C. (2005). Rethinking the target corollary: The effects of social distance, perceived exposure, and perceived predispositions on first-person and third-person perceptions. – *Communication Research*, 32(6), 822-843.
33. Merriam-Webster (2006), – Reference - 952 pages
34. Nguyen A. (2003). The current status and potential development of online news consumption.

35. Perloff R. M. (1999). The third person effect: A critical review and synthesis. – *Media psychology*, 1(4), 353-378.
36. Pinder R. J., Murphy D., Hatch S. L., Iversen A., Dandeker C., Wessely S. (2009). A mixed methods analysis of the perceptions of the media by members of the British forces during the Iraq war. – *Armed Forces & Society*, 36(1), 131-152.
37. Silverblatt A., Eliceiri E. M., Eliceiri E. M. E. (1997). *Dictionary of media literacy*. – Greenwood Publishing Group.
38. Singh K. (2016). Role of Media in Cultivating Perceptions and its Effect on Power Equation: Case study US Psychological Warfare.
39. Sohn D. (2014). Coping with information in social media: The effects of network structure and knowledge on perception of information value. – *Computers in Human Behavior*, 32, 145-151.
40. Turner M. M., Rimal R. N., Morrison D., Kim H. (2006). The role of anxiety in seeking and retaining risk information: Testing the risk perception attitude framework in two studies. – *Human Communication Research*, 32(2), 130-156.
41. Wang Z., Tchernev J. M., Solloway T. (2012). A dynamic longitudinal examination of social media use, needs, and gratifications among college students. – *Computers in human behavior*, 28(5), 1829-1839.
42. Xiang Y., Sarvary M. (2007). News consumption and media bias. – *Marketing Science*, 26(5), 611-628.
43. Zhao X., Cai X. (2009). The role of risk, efficacy, and anxiety in smokers' cancer information seeking. – *Health Communication*, 24(3), 259-269.

ДОДАТКИ

Додаток А

Вкажіть ваш стан. Оберіть відповідну цифру: 0 - не хочу відповідати, 1- ніколи, 2- декілька днів, 3 - більшу половину часу (з 24.02), 4 - майже щодня.

Тест на тривожність (GAD-7)

1. Ви нервували, відчували тривогу або були дуже напружені
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня
2. Ви не могли зупинити або контролювати своє хвилювання
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня
3. Ви занадто хвилювались через різні речі
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня
4. Вам було важко розслабитись
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня
5. Ви були настільки неспокійні, що Вам було важко всидіти на одному місці
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня
6. Вам було легко дошкулити або роздратувати
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня
7. Ви відчували страх, неначе щось жахливе може статися
 - ніколи
 - декілька днів
 - більшу половину часу
 - майже щодня

Додаток В

Вік

Стать

Рік навчання

Ваш ВНЗ

Чи Ви працюєте зараз?

До якої категорії людей Ви належите?

- внутрішньо переміщена особа;
- виїхали закордон;
- залишились вдома;
- проживаєте в іншій країні протягом тривалого часу.

Коли Ви, як правило, переглядаєте останні новини?

- Вранці;
- Вдень;
- Ввечері;
- Постійно;
- Не переглядаю новини.

Блок «Міжнародна політика»

Чи аналізуєте ви перемовини?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи слідкуєте за політичним життям інших країн?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи спостерігаєте ви за виступами українських політиків в інших країнах?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи стежите за питаннями фінансової допомоги з інших країн світу?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи стежите за питаннями військової допомоги з інших країн світу?

- Так
- Зрідка
- Ні

Блок «Внутрішня політика»

Ви спостерігаєте за новинами про війну:

- По всій території України
- У конкретному населеному пункті/регіоні
- Не спостерігаю за новинами

Чи цікавитеся ви новинами про перевірку звільнених з окупації територій?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи цікавитеся ви новинами про відновлення зруйнованих територій?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи цікавитеся ви кількістю втрат армії РФ?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи слухаєте ви перехоплені розмови окупантів?

- Так
- Зрідка
- Ні

Чи цікавитеся ви новинами, що публікуються у ЗМІ РФ?

- Так
- Зрідка
- Ні

Перелічіть Telegram—канали, які ви використовуєте для отримання новин (якщо використовуєте).

Які теми новин ви ще читаєте, про які не було вказано вище.